

خلاصه گزارش:

« طراحی ابزارهای تامین مالی متناسب با نیازهای بخش کشاورزی »

عباس خدابخشی^۱

از سرمایه به عنوان یکی از مهمترین نهاده های تولید، اهمیت بسزایی در افزایش سطح تولید، فعالیت های اقتصادی و در نتیجه افزایش بهره وری سایر عوامل تولید دارد. در بخش کشاورزی نیز سرمایه و سرمایه گذاری عنصر کلیدی رشد و توسعه محسوب می شود. تجربه کشورهای موفق در زمینه تولید محصولات کشاورزی نشان می دهد به کارگیری تجهیزات سرمایه ای در فعالیتهای مختلف کشاورزی منجر به افزایش بهره وری عوامل تولید از جمله مدیریت، نیروی کار و زمین شده است. این امر علاوه بر پوشش هزینه نهاده های تولید و ایجاد بازده مناسب برای سرمایه گذاری ها، مازاد عرضه داخلی و توسعه صادرات محصولات کشاورزی را نیز به همراه داشته است.

از سوی دیگر بازار مالی کشاورزی به سبب نقش موثری که در تامین منابع مالی و سرمایه مورد نیاز برای سرمایه گذاری و توسعه بخش کشاورزی دارد، از اهمیت خاصی برخوردار است. وجود یک بازار مالی کارآمد که نیازهای مالی کشاورزان را با هزینه نسبتاً پایین تامین کند از جمله پیش نیازهای بنیادی توسعه بخش کشاورزی به شمار می رود. دسترسی آسان و سریع به منابع مالی، یکی از الزامات سرمایه گذاری و توسعه بخش کشاورزی است.

سرمایه گذاری در بخش کشاورزی علاوه بر اینکه موجب رشد و اشتغال در این بخش می شود، با توجه به ارتباطات پسین و پیشین با سایر فعالیتهای اقتصادی، به رشد و تولید و اشتغال در سایر بخش ها نیز کمک می نماید.

نظر به اهمیت بخش کشاورزی در اقتصاد کشور، این بخش از منابع سرمایه ای کمتری بهره جسته است. سهم بخش کشاورزی از تشکیل سرمایه ثابت ناخالص (به قیمت های ثابت و جاری) طی سالهای اخیر در حدود ۴/۸ درصد می باشد. با وجود کم بودن سهم کشاورزی از تشکیل سرمایه ثابت ناخالص، بخش کشاورزی سهم ۱۳/۵ درصدی از تولید ناخالص داخلی (به قیمت های ثابت ۱۳۷۶) و سهم بیش از ۱۸ درصدی از اشتغال کشور را به خود اختصاص داده است. این امر بیانگر پتانسیل بالای بخش کشاورزی می باشد و افزایش سرمایه گذاری در این بخش می تواند به افزایش تولید و اشتغال در این بخش و سایر بخشهای اقتصادی منجر شود.

^۱ - کارشناس اداره کل مطالعات و بررسی های اقتصادی

تکیه بر منابع بانکی و نبود بازار سرمایه موجب تقاضای مستمر برای نظام بانکی می‌شود. با توجه به اهمیت بازار سرمایه در تجهیز منابع برای توسعه اقتصادی، جایگاه این بازار در اقتصاد کشور ما بسیار کم‌رنگ است. عدم ساماندهی و نظارت نظام سرمایه ایران سبب شده تا نظام مالی ایران فاقد توانایی‌ها و قانونمندی لازم برای ایفای نقش واقعی خود باشد. جهت توسعه بخش کشاورزی کشورمان، ضروری است تا به موزات اصلاح نهادها و نظام پایه - بانکی، خصوصاً به توسعه بازار سرمایه و گسترش سیستم پایه - اوراق بهادار تأکید بیشتری داشت.

با توجه به ضرورت افزایش سرمایه گذاری در بخش کشاورزی و همچنین محدودیت های بانک کشاورزی برای پرداخت تسهیلات و افزایش سرمایه گذاری در این بخش، بایستی روش های تامین مالی در بخش کشاورزی مورد بازنگری قرار گرفته و ابزارهای جدیدی جهت تامین مالی در این بخش معرفی گردد تا بتوان سرمایه گذاری و تولید در این بخش را افزایش داد. با توجه به ماهیت بخش کشاورزی، ابزارهای زیر جهت تامین مالی طرحهای بخش کشاورزی معرفی می‌گردد:

- تاسیس شرکت تامین سرمایه (بانک سرمایه گذاری) بخش کشاورزی
- تامین منابع مالی مورد نیاز بخش کشاورزی از بازارهای مالی بین المللی
- استفاده از منابع بانک توسعه اسلامی (IDB) برای توسعه پروژه های میان مدت بخش کشاورزی
- انتشار اوراق گواهی سپرده خاص برای پروژه های بخش کشاورزی
- تامین مالی پروژه های سرمایه گذاری از طریق انتشار اوراق صکوک
- استفاده از منابع صندوق توسعه ملی برای توسعه سرمایه گذاری در پروژه های بلندمدت بخش

کشاورزی

اداره کل مطالعات و بررسی های اقتصادی